

GEERT STEELANT: 'MAAK DE BIJ TOT WERELDERFGOED!'

Interview Charlie Eylenbosch

Interview

We belanden in Aartrijke (deelgemeente van Zedelgem) bij een stoere West-Vlaming, die bekendheid kreeg via zijn voordrachten, zijn gedrevenheid, honkvaste principes en praktijken, en ook via een brochure over zijn bedrijfsmethode: de inzet van roofmijten tegen de varroa en het gebruik van de warrékast (Honeybee Valley, juli 2019). Het doornemen van de brochure riep nogal wat vragen op. Wat trok ik grote ogen bij de antwoorden van Geert. Iemand die wild is van bijen, maar er zo zacht mee omgaat, en met zoveel respect erover praat.

Wie is onze gastheer?

Geert ziet het levenslicht op 24 maart 1958. Groeit op in Torhout en studeert voor bedrijfsleider in de tuinbouw, waarna specialisatie in bloemen, boomklimmen, bosbouw, oculatie en griffelen. Op zijn 21e heeft hij al een tuincentrum. Na een privétegenslag kan hij aan het werk als productieverantwoordelijke in diepvriesgroenten. Terug een tuinzaak opgestart. In 1998 is hij ons land met zijn vele kwellingen en nog meer administratieve drempels meer dan zat en wijkt hij uit naar Frankrijk. Via kameraden in Bourgondië (Chantenay), komt hij terecht in Sandillon (Loiret), waar ze een boomkenner zoeken met kennis van enten, griffelen en oculeren op een plantage van 60 ha. Hij is er vrij vlug geïntegreerd, want als muzikliefhebber is hij binnen de kortste keren al voorzitter van de plaatselijke muziekvereniging en richt er zowaar een koor op als dirigent en koorzanger.

Zijn naam wordt er vlug bekend en de grote baas van Axa vraagt hem om op zijn 'Chateau de la porte' als tuinier aan de slag te gaan op een domein van 1360 ha. Daar ontmoet hij Antoine, de imker op het domein met meer dan 250 kasten, weliswaar op verschillende plaatsen, maar een waar bijenparadijs: zonnebloemen, lupinen, kastanje, acacia, wilde prairies ... De kennismaking met de bijen en deze man is een openbaring en kentering in zijn leven. Een uitspraak die hem bijbleef:

Geert op zijn staketsel 4-5 m hoog, waarop een bijenkast staat.

'*Apiculteur ce n'est pas un métier, c'est une passion!*' De herinnering aan Antoine die 5 jaar geleden overleed op zijn 86, doet hem nog steeds een traan wegpinken. Geert noemt zich een 'maagdelijk' imker, niet van vader op zoon, maar opgeleid vanuit de visie van zijn bijenvriend of imkerpeter. Antoine

oogst tot 40 kg per kast zonder reizen. Er blijven altijd 2 hoogfels voor de bijen staan, enkel wat tussen de broedkamer en de twee bovenste honingzolders zit, wordt geperst. Geen suiker bijvoederen, geen beroker, geen kostuum. In 2008 komt hij in contact met Joke Tanghe, zijn vroegere

schoolvriendin, en de liefde doet hem terugkeren naar België. Hij komt weer in de diepvriesfirma terecht, intussen meer gemoderniseerd. Maar al die 'computerij' is niks voor hem en de beschutte werkplaats in Lichtervelde neemt hem graag in dienst voor het groenbeheer. Nog is het ondernemerschap en de drang naar zelfstandigheid niet geweken en na 5 jaar in de beschutte werkplaats begint Geert een tuincentrum in Zedelgem. Acht maanden later krijgt hij een herseninfarct en moet alle activiteit stopzetten. Tijdens zijn 10 maanden durende revalidatie (terug leren praten, gaan, lezen ...) komt de belangstelling voor de bijen terug in het vizier, ook een beetje bedoeld als therapie (2014). De traditionele imkerij uit de literatuur strookt echter niet met wat hij van Antoine had geleerd. De strijd tegen de varroa via roofmijten kent zijn beginperiode in ons land.

Jij was dus een beetje de pionier met die roofmijtenbestrijding?

Dat was zo niet bedoeld. Ik wou gewoon bijen houden en had net een zwaar besmette kast gekocht, die ik met roofmijten succesvol heb behandeld. Aanvankelijk was Honeybee Valley niet geïnteresseerd in mijn methode om

ze wetenschappelijk te benaderen. De warrékast heb ik verder aangepast en geperfectioneerd op mijn manier. In de werkgroep 'Natuurlijk imkeren' met o.a. Geert Groessens, Lode Devos en Myriam Lefebvre kwam er een uitnodiging om in Berlijn (2019) een congres bij te wonen over 'Learning from the bees'. We mochten daar een presentatie doen van ons project gedurende 5 minuten in de 'Speed Bee Talks' en wat materiaal (en roofmijten) voorstellen. De belangstelling overtrof meer dan de toegestane 5 minuten en de internationale doorbraak was een feit. Het ontplofte dat ik van overal telefoons en mails kreeg. PlattelandsTV viel erop, Honeybee bracht een brochure uit over mijn bedrijfsmethode, artikels in de Franstalige imkerspers. Het FAVV kwam stalen nemen voor residuonderzoek, het ILVO met Wim Reybroeck nam rechtstreeks honingstalen uit mijn kasten (tot zelfs in Frankrijk) voor bacteriologisch en mycotoxinenonderzoek. De FAVV resultaten waren gunstig en het ILVO-onderzoek is nog lopende. Voor en ook tijdens corona heb ik tal van voordrachten gegeven voornamelijk aan imkers of beginners. Voor velen is dat een innovatief iets en vraagt het een hele omschakeling: bijenkasten op compost waar die roofmijten in huizen. Ondertussen heb ik in

binnen- en buitenland een 5 à 600 volgers van mijn methode.

Hoe werkt de methode, en waar kun je die roofmijten bekomen?

De onderste broedbak moet voorzien zijn van een gaas waar de roofmijten doorheen kunnen, maar geen muizen of andere ongewenste gasten. De bijen kunnen rechtstreeks, als ze dit willen op de compost vertoeven. De compost moet een zekere vochtigheidsgraad hebben van rond 30%. De roofmijten (0,8 mm groot) gaan actief op zoek naar voedsel in de compost en daarboven. De bijen hebben er geen last van, integendeel, zij voelen dat de roofmijten hen bevrijden van de varroa. De volwassen mannetjes en vrouwtjes (niet de nimfen, dit zijn de kleintjes) steken de varroa met hun snuit, spuiten gif om ze te doden en zuigen ze dan leeg. De gekwetste varroa valt naar beneden en de nimfen doen de rest van het werk. De laatste varroa afmaken gebeurt nergens, maar het blijft onder controle. Ik ben begonnen met ong. 5000 roofmijten. Is dat te veel? Misschien, maar het is nooit onderzocht. Moet dat per se allemaal wetenschappelijk bewezen worden? Ik zie dat het werkt. Een maandelijkse controle op het verder leven van de roofmijten is wel

De onderste bak bevat de compost met de roofmijten

De bovenste bak dient voor lucht- en vochtigheidsregeling. De bijen propoliseren de gaas, indien nodig.

noodzakelijk. Gebeurt best met een microscoop en als je er 2-3 ziet, is het goed. Een zakje compost met ongeveer 5000 roofmijten kost 19 € en is goed voor 1 kast. Zelf bestel ik die in Nederland bij Biobestrijding, mijn partner van bij de aanvang.

Als de doorbraak van de varroatolerante bijen zich doorzet, wordt de roofmijt dan geen eindigend verhaal?

Dat zou kunnen en dat is oké. Maar er is nog een verschil tussen tolerantie en resistentie van varroa. Ik ken imkers die momenteel de twee toepassen, én roofmijten, én varroaresistente bijen. In de optiek van Antoine staan bepaalde imkerspraktijken gelijk aan foltering: *'La reine c'est la mère de toute la vie'*. Koninginnen doodknippen, de vleugels knippen is beulenwerk, kunstmatige inseminatie is een foltering. Buckfast noem ik een menselijk gemodificeerde bij. Zelf start ik met carnica, maar durf ze ook 'straatbijen' noemen, omdat ze lokaal aangepast worden met de tijd. Een bij is een wild insect. *'Etre gardien des abeilles, c'est simple comme bonjour'* (Antoine). 90% van een imkershop heb je niet nodig.

Over de warrékast gesproken, de warmtehuishouding blijkt een belangrijk element. Zijn daar al temperatuurmetingen in gebeurd?

De wanden zijn doorgaans 3 cm dik en in douglashout, een warmte-isolerende houtsoort. De (ronde) vliegopeningen zijn zodanig dat ze die toepropoliseren indien nodig. De bij heeft één groot 'nadeel': ze kan zich (te) gemakkelijk aanpassen. Ze heeft ook één grote drijfveer: overleven. Momenteel werk ik aan een zeshoekige kast met 6 cm dik hout.

De tuin met een diversiteit van bloemen, nee, geen gazon.

Grote farmaceutische bedrijven waren niet opgezet met je bijen-vriendelijke varroa-bestrijding, en ze zouden je al benaderd/bedreigd hebben?

Inderdaad! Heel wat telefoons gekregen dat ik er moest mee stoppen om die onwaarheden te verkondigen en dat roofmijten niet werkten. Men heeft me zelfs geld aangeboden, maar ik heb laten verstaan dat ze aan het verkeerde adres waren. De bevindingen van het ILVO en het FAVV sterkten me in mijn overtuiging. Zo'n chantagepraktijken hebben bij mij een omgekeerd of versterkend effect. Pas op, ik geef toe dat zonder de farmaceutische industrie met haar middelen als Apistan, Apivar en konsoorten in de beginfase, we nu geen bijen meer zouden gehad hebben. Maar de varroa is de schuld van onszelf.

Ik ben in contact met veel landbouwers, die nogal eens met de vinger gewezen worden omwille van het gebruik van de neonics en sproeistoffen. Zij worden ertoe gedwongen. Ook al willen jonge boeren biologisch beginnen telen, wie wil de meerkosten betalen? Als imkers ook gif, of mierenzuur,

oxaalzuur in hun kasten kappen, moeten ze die landbouwers niet verwijten. Oxaalzuurverdamping, dat is de gaskamer voor de bijen! Heb je al eens gezien van dichtbij hoe dat die beestjes afzien? Maar nogmaals, ze verdragen het omdat ze voor de nakomelingschap willen zorgen.

Hoe ziet je imkersareaal eruit?

Thuis hier een paar kasten en enkele minivolkjes. Aan het begin van de dreef staat een gerecupereerde boomstam met een zwerm in sinds vorige herfst. Maar ik woon hier midden in landbouwgebied met veel maïs, dus niet goed. Verder ook nog op 5 andere locaties, tot in de Ardennen en Noord-Frankrijk toe. In totaal een goeie 40-tal in groepen van niet meer dan 6.

Om ze veilig te stellen tegen diefstal en vandalisme staan ze meestal op privéterrein. Hoewel er ooit hier in de buurt een drugsverslaafde in een zatte bui twee kasten vernielde. Zonder één steek gekregen te hebben. Heb dat ook in proces getrokken.

Je doet niet aan koninginnenteelt?

Ik haal mijn koninginnen bij een bevriende imker in Kroatië met 1600 volken (carnica). Die teelt tussen de

5 en maximum 10 larfjes per volk, zodat je mooie dames krijgt, goed voorzien 'van oren en poten', geen twiggy modellen. Daar zijn ook alle chemische bestrijdingsmiddelen verboden. Bestrijden gebeurt daar met een lichte concentratie van mierenzuur, roofmijten en aftreksel van brandnetels, waarmee de binnenkant van de kast besproeid wordt. Die Kroatische koninginnen laat ik opgroeien in volkjes voor onder meer beginnende warré-imkers.

Je werkt ook met het paddenstoelenextract van Myriam Lefebvre (zie interview maandblad april 2021)?

Ja, volken die het minder goed doen of wegwijnen, krijgen een 'zondagsaperitiefje', dat ook voor ons, mensen, goed is. Alain Anciaux, een collega in Durbuy, bediende 5 van zijn 10 volken voor de winter. De 5 niet bediende volken hebben het niet overleefd.

Vanwaar de naam van je website 'De lachende bijenkast'?

Het is een afgeleide van 'La vache qui rit' en 'La ruche qui rit'. Mijn eerste kast heeft bovenaan een afbeelding van een bij met een smiley. Maar ik ben totaal geen webmaster. Dat is Annouska Joosten een Nederlandse,

Zie ook: www.delachendebijenkast.be

Prototype van een zeshoekige kast met drinkbekertje specifiek voor het paddenstoelenextract.

die nu in Zweden woont, die dat voor mij verzorgt en die momenteel penningmeester is van het VBI (Vlaams Bijen Instituut).

Je moet eens een bij observeren en kijken hoe ze zich gedraagt. Ze heeft ook een gelaatsuitdrukking waaruit je kan afleiden of ze zich al dan niet goed voelt. Ik ruik en zie direct als er geen koningin is.

Je fulmineert ook tegen het maai-beheer van sommige gemeenten?

Ja, ik ben mee verantwoordelijk voor dat luik in het VBI: drachtplanten en bestuiving. Ik heb ook al gestunt met maaimachines tegen te houden hier in mijn buurt, waarbij men dreigde met me voor de rechtbank te sleuren. Ik zou niet liever willen, maar ze durven blijkbaar niet. Een ambtenaar vroeg me: 'Met welk recht verhindert gij dat onze werklieden hun werk doen?' Ik gaf hem een tegenvraag: 'Met welk recht ontnemen jullie voedsel aan bijen en insecten?'

Hoe kijk je aan tegen de versnippering van imkersbonden?

Ik ken veel imkers in de drie

landsgebieden en er zou slechts één orgaan of koepel moeten functioneren voor gans het land. Zolang het geld primeert op het belang voor de imkers en de bijen, zijn we gedoemd om te verdwijnen. De mens is het slimste zoogdier op de wereld maar ook het domste: de enige soort die zijn eigen habitat (en ook van anderen) kapot maakt. De weegschaal is serieus aan het overhellen en we gaan niet meer terug kunnen. Macht en geld mismeesteren ons. En zolang de hiërarchie onder de mensen heerst, blijft de ongelijkheid bestaan. Zie bijvoorbeeld de vaccinatiegraad in Afrika of elders tegenover ons: 3% versus 70%. Zijn zij minder dan wij? En toch durven we zeggen dat we de intelligentste soort zijn, wat een grootspraak.

Welke raad zou Antoine ons nog kunnen nalaten?

Werk, eet, denk als een bij en je zal zien dat je veel verkeerd doet. Ga eens rustig bij de vliegplank zitten en naar je bijtjes kijken, spreek ermee, vraag hoe het ermee gaat, zing een lied, ze zullen je verstaan. De bij moet op Europees en wereldwijd (nog) meer waardering krijgen.